Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

25 päivänä kesäkuuta 2020*

Muutoksenhaku – Henkilöstö – Euroopan parlamentti – Sopimussuhteinen toimihenkilö – Henkilöstösääntöjen 12 a ja 24 artikla – Työpaikkakiusaaminen – Avustamispyyntö – Oikeus tulla kuulluksi – Avustamispyynnön hylkääminen – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artikla – Tuomioistuinten harjoittaman valvonnan laajuus

Asiassa C-570/18 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 10.9.2018,

HF, edustajanaan A. Tymen, avocate,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan parlamentti, asiamiehinään E. Taneva ja T. Lazian,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Arabadjiev sekä tuomarit T. von Danwitz ja A. Kumin (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Giacobbo-Peyronnel,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.11.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.1.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Valittaja vaatii valituksessaan kumottavaksi unionin yleisen tuomioistuimen 29.6.2018 antaman tuomion HF v. parlamentti (T-218/17, EU:T:2018:393; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valittajan kanteen, jossa vaadittiin yhtäältä kumoamaan Euroopan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

parlamentin 3.6.2016 tekemä päätös, jolla kyseisen toimielimen työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen hylkäsi hänen 11.12.2014 esittämänsä avustamispyynnön, ja toisaalta korvausta vahingosta, jonka hän väittää kärsineensä säännöstenvastaisuuksista, joihin kyseinen viranomainen syyllistyi mainitun avustamispyynnön käsittelyssä.

2 Parlamentti vaatii liitännäisvalituksessaan, että unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion unionin yleisen tuomioistuimen kyseisen tuomion 80–81 ja 123 kohdassa tekemien oikeudellisten virheiden vuoksi, hylkää ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen ja velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen, sellaisina kuin niitä sovelletaan tähän asiaan (jäljempänä henkilöstösäännöt), 12 a artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Virkamiehen on pidättäydyttävä kaikenlaisesta työpaikkakiusaamisesta ja sukupuolisesta häirinnästä.

– –

3. ’Työpaikkakiusaamisella’ tarkoitetaan kaikenlaista pysyvää, toistuvaa tai järjestelmällistä sopimatonta käytöstä, joka ilmenee tahallisissa puheissa, teoissa, eleissä ja kirjoituksissa ja joka loukkaa henkilön persoonaa, ihmisarvoa taikka fyysistä tai henkistä koskemattomuutta.”

4 Kyseisten henkilöstösääntöjen 24 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Unioni avustaa virkamiestä erityisesti oikeudellisissa toimenpiteissä sellaista henkilöä vastaan, joka uhkaa, loukkaa, solvaa tai herjaa virkamiestä tai hänen perheensä jäsentä tai hyökkää heitä vastaan tai vahingoittaa heidän omaisuuttaan virkamiehen aseman tai tehtävän vuoksi.

[Se korvaa] yhteisvastuullisesti tapauksissa aiheutuneet vahingot sillä edellytyksellä, että virkamies ei ole tahallisesti tai törkeästä tuottamuksesta aiheuttanut vahinkoja eikä voi saada korvausta vahingonaiheuttajalta.”

5 Mainittujen henkilöstösääntöjen 90 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jokainen näissä henkilöstösäännöissä tarkoitettu henkilö voi tehdä nimittävälle viranomaiselle hakemuksen, että tämä tekisi häneen liittyvän päätöksen. Viranomainen ilmoittaa perustellusta päätöksestänsä sille, jota asia koskee, neljän kuukauden kuluessa pyynnön esittämispäivästä. Jos pyyntöön ei ole vastattu tämän määräajan kuluessa, asian katsotaan tulleen hylätyksi hiljaisella päätöksellä, josta voi tehdä valituksen seuraavan kohdan mukaisesti.

2. Jokainen näissä henkilöstösäännöissä tarkoitettu henkilö voi tehdä häntä koskevasta toimenpiteestä valituksen nimittävälle viranomaiselle, jos kyseinen viranomainen on tehnyt päätöksen tai jos se on jättänyt henkilöstösäännöissä edellytetyn toimenpiteen tekemättä. Valitus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa. – –

– –

Viranomainen antaa perustellun päätöksensä sille, jota asia koskee, neljän kuukauden kuluessa valituksen esittämispäivästä. Jos valitukseen ei ole vastattu tämän määräajan kuluessa, asian katsotaan tulleen hylätyksi hiljaisella päätöksellä, josta voi tehdä valituksen 91 artiklan mukaan.”

Asian tausta

6 Asian taustalla olevat seikat on esitetty valituksenalaisen tuomion 1–33 kohdassa, ja ne voidaan esittää tiivistetysti seuraavalla tavalla.

7 Valittaja HF työskenteli vuosina 2005–2015 erilaisissa työsuhteissa eli ylimääräisenä toimihenkilönä, sopimussuhteisena toimihenkilönä ja lisäksi väliaikaisena toimihenkilönä Euroopan parlamentin viestinnän pääosaston audiovisuaaliyksikössä.

8 Parlamentin pääsihteerille (jäljempänä pääsihteeri) osoittamallaan 11.12.2014 päivätyllä kirjeellä, josta valittaja lähetti kopion työpaikkakiusaamista ja sen ennaltaehkäisyä työpaikalla käsittelevän neuvoa-antava komitean (jäljempänä neuvoa-antava komitea) puheenjohtajalle sekä parlamentin puhemiehelle ja parlamentin pääsihteeristön henkilöstöasioiden pääosaston pääjohtajalle (jäljempänä henkilöstöasioiden pääjohtaja), valittaja esitti henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdan nojalla kyseisten henkilöstösääntöjen 24 artiklassa tarkoitetun avustamispyynnön (jäljempänä avustamispyyntö). Hän vaati tarkemmin sanottuna kiireellisten toimenpiteiden toteuttamista hänen suojelemisekseen välittömästi oletetulta kiusaajalta ja parlamentin työsopimusten tekemiseen toimivaltaisen viranomaisen aloittamaa hallinnollista tutkintaa tosiseikkojen paikkansapitävyyden vahvistamiseksi.

9 Tämän pyyntönsä tueksi valittaja väitti, että hän oli joutunut audiovisuaaliyksikön päällikön (jäljempänä yksikönpäällikkö) harjoittaman henkilöstösääntöjen 12 a artiklassa tarkoitetun työpaikkakiusaamisen kohteeksi. Valittajan mukaan työpaikkakiusaaminen ilmeni yksikönpäällikön käyttäytymisessä, puheissa ja kirjoituksissa muun muassa yksikön kokouksissa.

10 Henkilöstöasioiden pääjohtaja ilmoitti valittajalle 4.2.2015 päivätyllä kirjeellä, että valittaja oli päätetty etunsa mukaisesti siirtää vierailuohjelmayksikköön, jotta hänet erotettaisiin yksikönpäälliköstä.

11 Henkilöstöasioiden pääjohtaja ilmoitti 8.12.2015 päivätyllä kirjeellä valittajalle aikovansa katsoa hänen avustamispyyntönsä perusteettomaksi erityisesti neuvoa-antavan komitean kuultua yksikönpäällikköä ja 14 muuta audiovisuaaliyksikön virkamiestä ja toimihenkilöä.

12 Valittaja pyysi 17.12.2015 päivätyssä kirjeessään, että hänelle toimitettaisiin neuvoa-antavan komitean raportti, jota hän kutsui ”tutkintaraportiksi”. Pyyntö esitettiin uudelleen 5.2.2016 päivätyllä kirjeellä.

13 Henkilöstöasioiden pääjohtaja ilmoitti valittajalle 9.2.2016 päivätyllä kirjeellä, että tämän on 1.4.2016 päättyvään määräaikaan mennessä esitettävä kirjalliset huomautukset pääjohtajan aikomuksesta hylätä mainittu avustamispyyntö. Lisäksi hän ilmoitti valittajalle, että neuvoa-antava komitea oli antanut hänelle vain lausunnon, jossa todettiin, ettei ole kyse työpaikkakiusaamisesta. Tältä osin hän totesi olevan tavanomainen käytäntö, ettei neuvoa-antava komitea toimita hänelle työpaikkakiusaamista koskevien sisäisten sääntöjen 14 artiklassa tarkoitettua raporttia, koska kyseinen komitea laatii tällaisen raportin vain sellaisissa tapauksissa, joissa se toteaa, että on kyse työpaikkakiusaamisesta.

14 Valittaja esitti 1.4.2016 kirjalliset huomautuksensa, joissa hän toisti, että yksikön päällikön käytös häntä kohtaan oli henkilöstösääntöjen 12 a artiklassa tarkoitettua työpaikkakiusaamista ja kiisti muun muassa henkilöstöasioiden pääjohtajan toteamuksen, jonka mukaan neuvoa-antava komitea ei ollut laatinut työpaikkakiusaamista koskevien sisäisten sääntöjen 14 artiklassa tarkoitettua raporttia vaan oli ainoastaan antanut lausunnon. Tältä osin valittaja väitti, että henkilöstöasioiden pääjohtajan kieltäytyminen toimittamasta hänelle neuvoa-antavan komitean päätelmiä loukkasi hänen puolustautumisoikeuksiaan ja että sen seurauksena hänen esittämänsä huomautukset menettivät tehokkaan vaikutuksensa.

15 Henkilöstöasioiden pääjohtaja hylkäsi avustamispyynnön työsopimusten tekemiseen toimivaltaisen viranomaisen asemassaan 3.6.2016 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös). Tässä päätöksessä hän ilmoitti muun muassa, että valittajalle oli kattavasti ja yksityiskohtaisesti ilmoitettu syyt, joiden vuoksi pääjohtaja aikoi 8.12.2015 hylätä avustamispyynnön. Lisäksi henkilöstöasioiden pääjohtaja katsoi yhtäältä, ettei valittajalla ollut mitään subjektiivista oikeutta saada neuvoa-antavan komitean laatimaa tutkimusraporttia, lausuntoa tai todistajien kuulemisesta laatimia pöytäkirjoja. Toisaalta henkilöstöasioiden pääjohtaja pysyttäytyi 8.12.2015 päivätyssä kirjeessä esittämässään arviossa, ja näin ollen päätti, ettei valittajan kuvailema tilanne kuulunut henkilöstösääntöjen 12 a artiklassa tarkoitettuun työpaikkakiusaamisen käsitteeseen.

16 Valittaja teki 6.9.2016 riidanalaisesta päätöksestä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan mukaisen valituksen. Tämän valituksen tueksi hän vetosi puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 41 artiklan rikkomiseen, kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaamiseen ja kontradiktorisen periaatteen noudattamatta jättämiseen sekä neuvoa-antavan komitean menettelyyn liittyviin säännöstenvastaisuuksiin, ilmeisiin arviointivirheisiin, henkilöstösääntöjen 12 a ja 24 artiklan rikkomiseen sekä avustamisvelvollisuuden ja huolenpitovelvollisuuden laiminlyöntiin.

17 Pääsihteeri hylkäsi valituksen työsopimusten tekemiseen toimivaltaisen viranomaisen asemassaan 4.1.2017 tekemällään päätöksellä.

18 Siitä valittajan väitteestä, jonka mukaan työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen ei toimittanut neuvoa-antavan komitean raporttia eikä todistajien kuulemisesta laadittuja pöytäkirjoja, pääsihteeri katsoi muun muassa, että 11.7.2013 annetusta tuomiosta Tzirani v. komissio (F-46/11, EU:F:2013:115) ja 23.9.2015 annetusta tuomiosta Cerafogli v. EKP (T-114/13 P, EU:T:2015:678) ilmenevän oikeuskäytännön perusteella työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen ei ole velvollinen toimittamaan näitä asiakirjoja valittajalle muun muassa siksi, että neuvoa-antavan komitean työskentely parlamentissa on erittäin luottamuksellista ja sen asiakirjat on pidettävä salassa. Kaikkien osapuolten ja erityisesti todistajien sananvapauden turvaamiseksi työsopimusten tekemiseen toimivaltaisen viranomaisen olisi ollut mahdotonta toimittaa näitä asiakirjoja valittajalle.

19 Pääsihteeri totesi siitä, onko käsiteltävässä asiassa kyse henkilöstösääntöjen 12 a artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta ”työpaikkakiusaamisesta”, että ”kokonaisuutena tarkastellen tosiseikat, joihin [valittaja] vetoaa, eivät näytä merkitsevän sitä, että yksikönpäällikkö olisi käyttäytynyt sopimattomasti alaistaan kohtaan”.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

20 Valittaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 12.4.2017 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa hän vaati yhtäältä kumoamaan 3.6.2016 tehdyn parlamentin päätöksen, jolla työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen hylkäsi hänen 11.12.2014 esittämänsä avustamispyynnön, ja toisaalta korvaamaan vahingon, jonka hän katsoi kärsineensä niiden lainvastaisuuksien vuoksi, joihin kyseinen viranomainen syyllistyi pyyntöä käsitellessään.

21 Valittaja vetosi kumoamisvaatimuksensa tueksi kolmeen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koski puolustautumisoikeuksien loukkaamista, perusoikeuskirjan 41 artiklan rikkomista sekä kuulluksi tulemista koskevan oikeuden ja kontradiktorisen periaatteen loukkaamista, toinen menettelyvirheitä ja tarkemmin sitä, että neuvoa-antavan komitean noudattama menettely oli säännöstenvastainen ja puolueellinen, ja kolmas ilmeisiä arviointivirheitä, avustamisvelvollisuuden ja huolenpitovelvollisuuden laiminlyöntiä sekä henkilöstösääntöjen 12 a artiklan ja 24 artiklan rikkomista.

22 Valittaja väitti vahingonkorvausvaatimuksensa tueksi, että hänelle oli aiheutunut henkistä kärsimystä työsopimusten tekemiseen toimivaltaisen viranomaisen lainvastaisesta toiminnasta hänen avustamispyyntönsä käsittelyssä. Hän vaati tällä perusteella 70 000 euron suuruista vahingonkorvausta. Valittaja vaati myös 20 000 euron lisäkorvausta henkisestä kärsimyksestä, jota hänelle aiheutui tutkintamenettelyyn vaikuttaneista säännöstenvastaisuuksista, jotka käsiteltävässä asiassa koskevat neuvoa-antavan komitean työskentelyä. Valittajan mukaan työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen näin ollen loukkasi muun muassa käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatetta avustamispyynnön käsittelyssä.

23 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla kanteen kokonaisuudessaan perusteettomana.

Asianosaisten vaatimukset

Valitukseen liittyvät vaatimukset

24 Valittaja vaatii valituksellaan, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion ja näin ollen

– hyväksyy valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämät vaatimukset

– kumoaa riidanalaisen päätöksen

– velvoittaa parlamentin korvaamaan valittajalle aiheutuneen henkisen kärsimyksen, jonka kohtuulliseksi määräksi arvioidaan 90 000 euroa, ja

– velvoittaa parlamentin korvaamaan molemmissa oikeusasteissa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan.

25 Parlamentti vaatii, että unionin tuomioistuin

– toteaa valituksen perusteettomaksi ja

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Liitännäisvalitukseen liittyvät vaatimukset

26 Parlamentti vaatii liitännäisvalituksessaan, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– antaa ratkaisun asiassa ja hylkää kanteen ja

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

27 Valittaja vaatii, että unionin tuomioistuin

– pysyttää valituksenalaisen tuomion kyseisen tuomion 80, 81 ja 123 kohdassa vahvistettujen periaatteiden osalta

– kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä hylätään valittajan vaatimukset ja näin ollen

– hyväksyy valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämät vaatimukset

– kumoaa riidanalaisen päätöksen

– velvoittaa parlamentin korvaamaan valittajalle aiheutuneen henkisen kärsimyksen, jonka kohtuulliseksi määräksi arvioidaan 90 000 euroa, ja

– velvoittaa parlamentin korvaamaan molemmissa oikeusasteissa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan.

Liitännäisvalitus

Asianosaisten lausumat

28 Parlamentti vetoaa liitännäisvalituksensa tueksi kahteen valitusperusteeseen, joista ensimmäinen koskee oikeudellista virhettä, jonka unionin yleinen tuomioistuin teki todetessaan valituksenalaisen tuomion 81 kohdassa, että kyseisen toimielimen olisi pitänyt toimittaa HF:lle neuvoa-antavan komitean lausunto, ja toinen oikeudellista virhettä valituksenalaisen tuomion 123 kohdassa sikäli kuin unionin yleinen tuomioistuin ei rajoittunut tutkimaan ilmeistä arviointivirhettä.

29 Valittaja riitauttaa nämä perustelut.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

30 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen on tutkittava viran puolesta kaikki kysymykset, jotka koskevat valituksen tai valitusperusteiden tutkittavaksi ottamista (ks. vastaavasti tuomio 28.2.2008, Neirinck v. komissio, C-17/07 P, EU:C:2008:134, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Tästä on todettava yhtäältä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan mukaan asianosainen, joka on hävinnyt asian kokonaan tai osittain, voi hakea unionin tuomioistuimelta muutosta unionin yleisen tuomioistuimen lopullisiin päätöksiin.

32 Toisaalta unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 178 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että liitännäisvalituksen vaatimukset koskevat unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun kumoamista kokonaan tai osittain.

33 Kuten julkisasiamies pääasiallisesti totesi ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa, käsiteltävässä asiassa ei voida katsoa, että Euroopan parlamentti olisi hävinnyt asian, koska unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valittajan kanteen ja näin ollen hänen vaatimuksensa riidanalaisen päätöksen kumoamisesta.

34 Koska liitännäisvalituksen kahdella valitusperusteella pyritään todellisuudessa ainoastaan korvaamaan perustelut unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 80–81 ja 123 kohdassa tekemän arvioinnin osalta, niitä ei voida hyväksyä (ks. vastaavasti tuomio 27.3.2019, Canadian Solar Emea ym. v. neuvosto, C-236/17 P, EU:C:2019:258, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Tästä seuraa, että liitännäisvalituksen molemmat valitusperusteet on jätettävä tutkimatta.

36 Euroopan parlamentin vaatimuksesta oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta on riittävää muistuttaa, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan mukaan muutosta ei voida hakea vain oikeudenkäyntikulujen määrän osalta tai siltä osin, kuka vastaa oikeudenkäyntikuluista. Koska liitännäisvalituksen molemmat valitusperusteet on jätettävä tutkimatta, tätä Euroopan parlamentin vaatimusta ei voida hyväksyä.

37 Edellä esitetyn perusteella liitännäisvalitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Päävalitus

38 Valittaja vetoaa valituksensa tueksi kolmeen valitusperusteeseen. Ensimmäinen valitusperuste koskee perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a alakohdassa vahvistetun kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaamista. Toinen valitusperuste koskee perusoikeuskirjan 41 artiklan 1 kohdan rikkomista ja unionin yleisellä tuomioistuimella olevan perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä sekä asiakirja-aineiston ja valittajan perustelujen sisällön ottamista huomioon vääristyneellä tavalla. Kolmas valitusperuste koskee perusoikeuskirjan 31 artiklan 1 kohdan, henkilöstösääntöjen 12 a artiklan 1 ja 3 kohdan ja 24 artiklan rikkomista.

Osapuolten lausumat

39 Valittaja väittää ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin rikkoi henkilöstösääntöjen 12 a artiklan 1 ja 3 kohtaa ja 24 artiklaa, kun se otti valituksenalaisen tuomion 84 ja 85 kohdassa huomioon vain yhden avustamispyynnön käsittelyn tavoitteista eli kyseisen yksikön työrauhan palauttamisen, mutta ei ottanut huomioon sen muuta tavoitetta, josta kuitenkin muistutettiin kyseisen tuomion 83 kohdassa eli kaikenlaisen työpaikkakiusaamisen kiellon konkreettista täytäntöönpanoa.

40 Toiseksi valituksenalaisen tuomion perustelut ovat puutteelliset ja ristiriitaiset siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin totesi, ettei todistajien kuulemisesta laadittuja pöytäkirjoja pitänyt toimittaa valittajalle kyseisten todistajien anonymiteetin suojaamiseksi. Vaikka unionin yleinen tuomioistuin täsmensi valituksenalaisen tuomion 80 kohdassa, että neuvoa-antavan komitean lausunnosta voidaan laatia ei-luottamuksellinen versio poistamalla siitä todistajien tunnistetiedot, unionin yleinen tuomioistuin ei ottanut kantaa tähän kysymykseen kuulemisesta laadittujen pöytäkirjojen osalta. Kantaja katsoo, että täten toimiessaan unionin yleinen tuomioistuin jätti ilman selityksiä soveltamatta samoja arviointiperusteita kahteen kyseessä olevaan asiakirjaan siltä osin, voidaanko ne luovuttaa. Unionin yleinen tuomioistuin toimi ristiriitaisesti myös sikäli kuin se ei ottanut huomioon mahdollista tunnistetietojen poistamista todistajien kuulemisesta laadituista pöytäkirjoista, vaikka samaa tavoitetta taata todistajien anonymiteetti noudatetaan sekä neuvoa-antavan komitean lausunnon että kuulemisesta laadittujen pöytäkirjojen tiedoksi antamisessa.

41 Valittaja väittää, että koska lainvastaisuudet, jotka hän on todennut valituksenalaisen tuomion 83–85 kohdassa, saivat unionin yleisen tuomioistuimen toteamaan, ettei todistajien kuulemisesta laadittuja pöytäkirjoja pitänyt toimittaa hänelle ennen kuin hän esittää huomautuksensa, unionin yleinen tuomioistuin rikkoi kyseisillä lainvastaisuuksilla perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a alakohtaa ja loukkasi valittajan oikeutta tulla kuulluksi.

42 Kolmanneksi valittaja väittää lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin myönsi valituksenalaisen tuomion 89 kohdassa implisiittisesti mutta väistämättä, ettei hänen oikeuttaan tulla kuulluksi ollut varmistettu, kun se myönsi, että voidakseen lausua avustamispyynnöstä työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen tarvitsi kuulemisesta laadittuja pöytäkirjoja täydentääkseen luonteeltaan suppeaa neuvoa-antavan komitean lausuntoa.

43 Neljänneksi valittaja katsoo lähinnä, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin myönsi valituksenalaisen tuomion 90 kohdassa, että hän oli esittänyt oikeudenkäynnin aikana uusia perusteluja, jotka perustuivat kuulemisesta laadittuihin pöytäkirjoihin ja jotka saattoivat johtaa erilaiseen lopputulokseen avustamispyynnön ratkaisun osalta, se katsoi, ettei oikeutta tulla kuulluksi ole loukattu. Valittajan mukaan tämä unionin yleisen tuomioistuimen arviointi perustuu virheelliseen olettamaan, jonka mukaan kuulemisesta laadittuja pöytäkirjoja ei pitänyt antaa hänelle tiedoksi.

44 Vastauksena parlamentti katsoo lähinnä, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

45 Parlamentti väittää ensinnäkin, että perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan luottamuksellisuuden nojalla on perusteltua rajoittaa oikeutta tulla kuulluksi.

46 Tältä osin parlamentti täsmentää, että on välttämätöntä taata todistajanlausuntojen luottamuksellisuus paitsi oletettua kiusaajaa myös valittajaa koskevissa hallinnollisissa tutkimuksissa, jotta voidaan taata todistajien itsenäinen puhevalta. Yhtäältä luottamuksellisuuden mahdollinen poistaminen erityisesti oikeudenkäynnin aikana voisi estää puolueettomat ja objektiiviset tutkimukset, jotka mahdollistavat rajoituksetta sellaisten henkilöiden vaikutuksen asiaan, jotka kutsutaan todistamaan vapaaehtoisesti. Toisaalta luottamuksellisuus antaa näille todistajille takeita sikäli kuin he voivat näin ollen olla varmoja siitä, etteivät he joudu osallisina olevien henkilöiden kostotoimien tai painostuksen kohteeksi.

47 Parlamentti lisää, että sen asiaa koskevien sisäisten sääntöjen mukaisesti neuvoa-antavan komitean puheenjohtaja vakuuttaa todistajille, että heidän lausuntonsa säilyvät luottamuksellisina.

48 Toiseksi parlamentti toteaa, että tavoite yksikön työrauhan palauttamisesta on täydentävä ja erottamaton osa työpaikkakiusaamisen lopettamisen tavoitetta. Näin ollen luottamuksellisuuden poistaminen voisi mahdollisesti aiheuttaa erimielisyyksiä yksikössä herättämällä henkiin sen mahdollisia sisäisiä kaunoja. Näin ollen valittaja ei voi väittää, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon toista näistä tavoitteista.

49 Kolmanneksi parlamentti korostaa, ettei tunnistetietojen poistaminen kuulemisesta eli todistajien nimien poistaminen riitä takaamaan sitä, että todistajanlausunnon antanutta henkilöä on mahdoton tunnistaa, koska todistaja voi olla tunnistettavissa myös tietojen vertailemisen ja erityisesti hänen vahvistamiensa tosiseikkojen avulla.

50 Neljänneksi parlamentti väittää, että valittajalle annettiin 1.4.2016 perusoikeuskirjan 41 artiklan nojalla täysi mahdollisuus käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, koska hänelle ilmoitettiin kyseisenä päivänä syyt, joihin hallinto perusti aikomuksensa hylätä hänen avustamispyyntönsä. Tässä yhteydessä parlamentti muistuttaa, että unionin tuomioistuinten mukaan työpaikkakiusaamisen vuoksi esitetyissä avustamispyynnöissä pyynnön esittäjällä ei ole yhtä laajaa oikeudellista suojaa kuin se suoja, joka liittyy puolustautumisoikeuksiin, mutta hyvää hallintoa koskevan oikeuden noudattamiseksi hänellä on oikeus tulla kuulluksi perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti.

51 Näin ollen perusoikeuskirjan 41 artiklan asianmukainen tulkinta merkitsee parlamentin mukaan sitä, ettei valittajalla ole oikeutta saada tiedoksi kaikkia avustamispyyntönsä käsittelyn yhteydessä laadittuja asiakirjoja vaan ainoastaan syyt, joihin hallinto perustaa aikomuksensa hylätä tämä pyyntö. Tästä seuraa, ettei valittaja voi tutustua kuulemisesta laadittuihin pöytäkirjoihin kuulluksi tulemista koskevan oikeutensa nojalla.

52 Viidenneksi parlamentti katsoo tehottomaksi valittajan väitteen, joka koskee valituksenalaisen tuomion 90 kohtaa, koska valittaja ei missään tapauksessa voi tutustua todistajanlausuntoihin, jotka ovat luonteeltaan luottamuksellisia. Vaikka oletettaisiin, että valittajalla olisi ollut tällainen oikeus, valittaja ei parlamentin mukaan ollut esittänyt minkäänlaista uutta perustelua, joka olisi voinut vaikuttaa henkilöstöasioiden pääjohtajan 3.6.2016 tekemään päätökseen hylätä avustamispyyntö.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Valittaja moittii ensimmäisellä valitusperusteellaan unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a alakohdassa taatun kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaamisesta siltä osin kuin tämä totesi, ettei se, että häneltä evättiin oikeus tutustua neuvoa-antavan komitean todistajien kuulemisesta laatimiin pöytäkirjoihin ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, ollut tämän määräyksen vastaista.

54 Ensiksi on todettava, että työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen tosin kuuli valittajaa 8.12.2015 päivätyn sen kirjeen perusteella, jossa esitettiin syyt, joiden vuoksi henkilöstöasioiden pääjohtaja aikoi hylätä hänen avustamispyyntönsä. Valittajalla ei kuitenkaan ollut käytettävissään neuvoa-antavan komitean lausuntoa eikä kyseisen komitean suorittamista kuulemisista laadittuja pöytäkirjoja esittääkseen huomautuksensa perusteista, joihin työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen vetosi kyseisessä kirjeessä avustamispyynnön hylkäämiseksi.

55 Toiseksi – kuten unionin yleinen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 73 ja 74 kohdassa – riidanalainen päätös on perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu valittajaan kohdistuva yksittäinen toimenpide, joka vaikuttaa häneen epäedullisesti, koska siinä hylätään avustamispyyntö ja näin ollen katsotaan, ettei ole kyse työpaikkakiusaamisesta.

56 Kolmanneksi on täsmennettävä, että kyseessä olevan kaltaisessa menettelyssä kiusaamisen väitetty uhri voi hyvän hallinnon periaatteen nojalla vedota oikeuteen tulla kuulluksi. Perusoikeuskirjan 41 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus hyvään hallintoon”, 1 kohdassa nimittäin määrätään, että jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.

57 Lisäksi tämän 41 artiklan 2 kohdassa määrätään, että hyvää hallintoa koskevaan oikeuteen sisältyy erityisesti jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaa häneen epäedullisesti, jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset sekä hallintoelinten velvollisuus perustella päätöksensä.

58 Erityisesti on todettava, että oikeus tulla kuulluksi takaa jokaiselle henkilölle tilaisuuden esittää hallintomenettelyn aikana hyödyllisellä ja tehokkaalla tavalla kantansa ennen sellaisen päätöksen tekemistä, joka saattaa vaikuttaa hänen intresseihinsä epäedullisesti (ks. tuomio 4.4.2019, OZ v. EIP, C-558/17 P, EU:C:2019:289, 53 kohta).

59 Unionin tuomioistuimen on näin ollen tarkistettava, onko unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 82–87 kohdassa, että oikeus tulla kuulluksi ei merkinnyt velvollisuutta toimittaa valittajalle todistajien kuulemisesta laadittuja pöytäkirjoja ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä. Kaikenlaista kiusaamista työpaikalla koskevan kiellon tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi hallinto voi kuitenkin lähtökohtaisesti määrätä, että niiden todistajien, jotka suostuvat kertomaan oman näkemyksensä väitettyyn työpaikkakiusaamistapaukseen liittyvistä riidanalaisista tosiseikoista, todistajanlausunnot on mahdollista pitää luottamuksellisina sekä suhteessa oletettuun kiusaajaan että oletettuun uhriin.

60 Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että työpaikkakiusaamista koskevassa riita-asiassa, jossa on mukana Euroopan unionin virkamiehiä, henkilöstöosastolle työpaikkakiusaamista koskevan kantelun tehneellä henkilöllä on oikeus, jotta hän voi esittää tehokkaasti huomautuksensa asianomaiselle toimielimelle ennen kuin tämä tekee päätöksen, saada ainakin yhteenveto häirinnästä syytetyn henkilön ja tutkintamenettelyn aikana kuultujen eri todistajien lausunnoista, ja tämä yhteenveto on annettava tiedoksi tarvittaessa luottamuksellisuuden periaatetta noudattaen. Unionin tuomioistuin on todennut, että näin on sikäli kuin lausuntoja on käytetty sille viranomaiselle toimitetussa raportissa,

joka päätti olla ryhtymättä toimenpiteisiin kantelun johdosta, ja kun raportti sisälsi suosituksia, joiden perusteella viranomainen teki päätöksensä (ks. vastaavasti tuomio 4.4.2019, OZ v. EIP, C-558/17 P, EU:C:2019:289, 57 kohta).

61 Nyt käsiteltävässä asiassa valituksenalaisen tuomion 80 ja 89 kohdasta ilmenee, että työsopimusten tekemiseen toimivaltaisella viranomaisella oli avustamispyynnön ratkaisemiseksi paitsi neuvoa-antavan komitean lausunto myös todistajien kuulemisesta laaditut pöytäkirjat, joissa esitettiin yksityiskohtainen kokonaiskuva tosiseikkojen paikkansapitävyydestä ja kyseisen yksikön eri työntekijöiden niitä koskevista käsityksistä.

62 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 62 kohdassa, on sen vuoksi, että työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen otti huomioon kuulemisesta laaditut pöytäkirjat riidanalaista päätöstä tehdessään, tärkeää, että valittaja voi lausua niistä. Voidakseen esittää tehokkaasti huomautuksensa valittajalla oli näin ollen oikeus saada ainakin yhteenveto sekä neuvoa-antavan komitean lausunnosta että todistajien kuulemisesta laadituista pöytäkirjoista siltä osin kuin työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen perusti riidanalaisen päätöksen näihin asiakirjoihin.

63 Mainitut asiakirjat oli siis annettava tiedoksi noudattaen luottamuksellisuuden oikeutettuja etuja, joita on punnittava kuulluksi tulemista koskevan oikeuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 4.4.2019, OZ v. EIP, C-558/17 P, EU:C:2019:289, 57 kohta).

64 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 83 kohdassa, että hallinto voi määrätä mahdollisuudesta taata tutkimuksen yhteydessä kuulluille todistajille, että heidän todistajanlausuntonsa pysyvät luottamuksellisina.

65 Tämä hallinnolle myönnetty vapaus ei kuitenkaan ole välttämättä ristiriidassa kiusaamisesta ilmoittaneen henkilön kuulluksi tulemista koskevan oikeuden noudattamisen kanssa.

66 Kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 71 kohdassa, todistajanlausuntojen luottamuksellisuuden ja sen suojaamien tavoitteiden takaamiseksi ja samalla varmistaen, että valittajaa kuullaan tehokkaasti ennen kuin hänelle vastainen päätös tehdään, voidaan turvautua tunnistetietojen poistamisen kaltaisiin tekniikoihin ja jopa todistajanlausuntojen sisällön tiedoksi antamiseen yhteenvedon muodossa tai todistajanlausuntojen tiettyjen osien sisällön peittämiseen (ks. vastaavasti tuomio 4.4.2019, OZ v. EIP, C-558/17 P, EU:C:2019:289, 59 kohta).

67 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kuitenkin, ettei työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen loukannut valittajan oikeutta tulla kuulluksi, kun se epäsi todistajien kuulemisesta laadittujen pöytäkirjojen toimittamisen hänelle ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä tutkimatta, onko luottamuksellisuuden oikeutettujen etujen noudattaminen sovitettavissa yhteen tämän oikeuden kanssa.

68 Lisäksi on korostettava, että edellä 66 kohdassa tarkoitetun kaltaisia tekniikoita nimenomaan käytettiin unionin yleisessä tuomioistuimessa käydyssä menettelyssä, jossa parlamentti velvoitettiin esittämään kyseisistä pöytäkirjoista tunnistetiedoton ja osittain peitetty versio.

69 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 76 kohdassa, unionin yleinen tuomioistuin teki näin ollen oikeudellisen virheen, kun se ei todennut, että on perusoikeuskirjan 41 artiklasta johtuvien vaatimusten vastaista, ettei valittajalle annettu tiedoksi vähintään tunnistetiedotonta yhteenvetoa eri todistajien lausunnoista eikä häntä voitu kuulla niistä, minkä vuoksi valittajalle ei annettu mahdollisuutta esittää tehokkaasti huomautuksia niiden sisällöstä ennen kuin henkilöstöasioiden pääjohtaja teki häneen epäedullisesti vaikuttavan riidanalaisen päätöksen.

70 Edellä esitetystä seuraa, että päävalituksen ensimmäinen valitusperuste on hyväksyttävä ja valituksenalainen tuomio on tällä perusteella kumottava kokonaisuudessaan ilman, että on tarpeen tutkia valittajan tämän valitusperusteen yhteydessä esittämiä muita perusteluja tai päävalituksen muita valitusperusteita.

Kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa

71 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan toisen virkkeen mukaan on niin, että jos unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu kumotaan, unionin tuomioistuin voi itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen.

72 On kuitenkin muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien, erityisesti oikeuden tulla kuulluksi, loukkaamisesta seuraa menettelyn päätteeksi tehdyn päätöksen kumoaminen ainoastaan, jos menettely olisi voinut johtaa toisenlaiseen tulokseen ilman kyseistä sääntöjenvastaisuutta (tuomio 10.9.2013, G. ja R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 38 kohta ja tuomio 4.4.2019, OZ v. EIP, C-558/17 P, EU:C:2019:289, 76 kohta).

73 Kuten edellä 69 kohdasta ilmenee, käsiteltävässä asiassa valittajalle ei perusoikeuskirjan 41 artiklan vastaisesti toimitettu vähintään tunnistetiedotonta yhteenvetoa eri todistajien lausunnoista eikä häntä voitu kuulla niistä, minkä vuoksi hänelle ei annettu mahdollisuutta esittää tehokkaasti huomautuksia niiden sisällöstä ennen kuin henkilöstöasioiden pääjohtaja teki riidanalaisen päätöksen, joka vaikuttaa häneen epäedullisesti. Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 121–123 kohdassa, tämä toimittamatta jättäminen on säännönvastaisuus, joka on väistämättä vaikuttanut sekä neuvoa-antavan komitean lausuntoon että riidanalaiseen päätökseen. Jos nimittäin valittajalle olisi annettu mahdollisuus tulla tehokkaasti kuulluksi, hän olisi voinut vakuuttaa henkilöstöasioiden pääjohtajan siitä, että kyseisen päätöksen kannalta ratkaiseva tosiseikkojen ja olosuhteiden eri osatekijöiden toisenlainen arviointi oli mahdollinen ja että näihin seikkoihin ja tekijöihin oli sovellettava erilaista painotusta.

74 Näin ollen ei voida sulkea pois sitä, että henkilöstöasioiden pääjohtajan päätös valittajan esittämästä avustamispyynnöstä olisi ollut myönteinen.

75 Riidanalainen päätös on näin ollen kumottava.

76 Valittajan esittämistä, hänelle aiheutuneen vahingon korvaamista koskevista vaatimuksista on todettava, että riidanalaisen päätöksen kumoaminen on riittävä korvaus henkisestä kärsimyksestä, jota valittajalle on käsiteltävässä asiassa voinut aiheutua.

77 Tämän henkisen kärsimyksen korvaamista koskevat vaatimukset ovat näin ollen merkityksettömiä, eikä lausunnon antamiseen niistä ole aihetta (ks. vastaavasti tuomio 4.4.2019, OZ v. EIP, C-558/17, EU:C:2019:289, 81 kohta).

78 Näin ollen valittajan esittämät vaatimukset sille aiheutuneen vahingon korvaamisesta on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

79 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus on perusteltu ja unionin tuomioistuin itse ratkaisee riidan lopullisesti, se tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

80 Tämän työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn sen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

81 Koska parlamentti on hävinnyt pääosan vaatimuksistaan, se on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan valittajalle tämän vaatimusten mukaisesti sekä ensimmäisen oikeusasteen menettelyssä että muutoksenhakumenettelyssä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Unionin yleisen tuomioistuimen 29.6.2018 antama tuomio HF vastaan parlamentti (T-218/17, EU:T:2018:393) kumotaan.

2) Euroopan parlamentin henkilöstön pääjohtajan nimittävän viranomaisen, jolla on toimivalta tehdä kyseistä toimielintä sitovia päätöksiä, ominaisuudessa 3.6.2016 tekemä päätös hylätä HF:n esittämä Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 24 artiklassa tarkoitettu avustamispyyntö hylätään.

3) Valitus hylätään muilta osin.

4) Euroopan parlamentti velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan HF:lle sekä ensimmäisen oikeusasteen menettelyssä että muutoksenhakumenettelyssä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset